EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2019 12 17
COM(2019) 635 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl bitininkystės programų įgyvendinimo

Turinys

1. ĮVADAS 2
2. METODIKA 3
3. ES BITININKYSTĖS SEKTORIAUS APŽVALGA 3
3.1. Gamyba ir kainos 3
3.2. Prekyba 5
4. NACIONALINIŲ BITININKYSTĖS PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMASES 6
4.1. Teisinis pagrindas 6
4.2. Tikslai ir priemonės 7
4.3. Nacionalinėms bitininkystės programoms skiriamos Sąjungos biudžeto lėšos ir jų panaudojimo lygis 8
4.4. Sąjungos įnašo paskirstymas valstybėms narėms 8
4.5. Patirtos išlaidos pagal priemonių rūšį 9
5. AVILIŲ SKAIČIAUS NUSTATYMO METODAS 11
6. BITININKYSTĖ VYKDANT BENDRĄ ŽEMĖS ŪKIO POLITIKĄ PO 2020 m. 13
7. IŠVADA 13

1. ĮVADAS

Bitininkystės sektorius, palyginti su kitais žemės ūkio sektoriais, atrodo mažas, tačiau atlieka svarbų vaidmenį: jis ne tik tiekia medų ir kitus bitininkystės produktus, bet ir prisideda prie kultūrinių augalų, vaisių, laukinių augalų ir pan. apdulkinimo. Bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) srityje yra keletas priemonių bitininkystės sektoriui remti, kurių viena – bitininkystės programos, nustatytos Reglamente (ES) Nr. 1308/2013[1] (BRO reglamente).

Kaip nustatyta BRO reglamento 225 straipsnio a punkte, Komisija kas trejus metus teikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl priemonių, susijusių su bitininkystės sektoriumi, kaip išdėstyta 55, 56 ir 57 straipsniuose, įgyvendinimo, įskaitant naujausius pokyčius avilių identifikavimo sistemų srityje. Ši ataskaita teikiama laikantis tos nuostatos. Prie jos nėra pridėtas joks pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

Ši ataskaita apima 2017–2019 bitininkystės metus, kurie atitinka laikotarpį nuo 2016 m. rugpjūčio 1 d. iki 2019 m. liepos 31 d. Tai pirmieji bitininkystės metai, kuriais pradėtos taikyti naujosios priemonės. Atskaitoje pateikiama gauta informacija, susijusi su ankstesniais bitininkystės metais ir 2020–2022 bitininkystės metams suplanuotomis programomis, apie kurias Komisijai pranešta iki 2019 m. kovo 15 d.

Tai septintoji Europos Parlamentui ir Tarybai Komisijos teikiama bitininkystės programų įgyvendinimo ataskaita. Ataskaita neapima visų bitininkystei svarbių aspektų, bet yra skirta bitininkystės programų įgyvendinimo klausimams. Vis dėlto joje pateikiama trumpa bitininkystės sektoriaus ES apžvalga ir glaustai supažindinama su Komisijos pasiūlymu dėl bitininkystės sektoriaus pagal būsimą bendrą žemės ūkio politiką.

ES bitininkystės sektoriui tiesioginę paramą teikia nuo 1997 m.[2], suteikdama valstybėms narėms galimybę rengti savo bitininkystės sektoriui skirtas nacionalines programas. Šiomis programomis siekiama gerinti bendras bitininkystės produktų – medaus, bičių pienelio, žiedadulkių, pikio ir bičių vaško – gamybos ir prekybos sąlygas.

Programas bendrai finansuoja Europos Sąjunga (50 proc.) ir jos trunka trejus metus. Nors programos yra savanoriškos, jas įgyvendinti pasirinko visos valstybės narės, taip parodydamos labai didelį domėjimąsi sektoriumi ir jo poreikiais.

[1] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas (OL L 347, 2013 12 20, p. 671).

[2] 1997 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1221/97, nustatantis bendrąsias medaus gamybos ir prekybos gerinimo priemonių taikymo taisykles (OL L 173, 1997 7 1 p. 1).

2. METODIKA

Ši ataskaita parengta remiantis šiais informacijos šaltiniais:

- pagal Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2015/1366 valstybių narių pranešama informacija, susijusia su pagalba bitininkystės sektoriuje[3], įskaitant avilių skaičių jų teritorijoje;
- pagal Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2015/1368 valstybių narių pranešama informacija, susijusia su pagalba bitininkystės sektoriuje[4], įskaitant metines įgyvendinimo ataskaitas, kaip nustatyta to reglamento 10 straipsnyje. Tą metinę įgyvendinimo ataskaitą sudaro per bitininkystės metus patirtų išlaidų eurais suvestinė pagal priemonę ir veiklos rezultatų rodikliais grindžiami rezultatai, atrinkti pagal kiekvieną įgyvendintą priemonę. Vis dėlto tie rodikliai nėra suderinti ES lygmeniu ir nebuvo naudoti rengiant šioje ataskaitoje pateiktas išvadas;
- pagal Komisijos reglamentą (EB) Nr. 917/2004 dėl veiksmų bitininkystės sektoriuje[5], kuriuo nustatomos iki 2016 bitininkystės metų įgyvendinamų nacionalinių bitininkystės programų taisyklės, iš valstybių narių gauta informacija;
- duomenimis apie medaus gamybą ir tarptautinę prekybą, gautais iš Eurostato[6], JT statistinių tarptautinės prekybos duomenų bazės COMTRADE[7] ir Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO)[8].

Išsamius duomenis ir suvestines lenteles apie medaus rinką ir nacionalines bitininkystės programas galima rasti Komisijos interneto svetainėje[9].

3. ES BITININKYSTĖS SEKTORIAUS APŽVALGA

3.1. Gamyba ir kainos

Gamyba

Pateikti skaičiai, susiję su 2020–2022 m. programomis, rodo, kad ES buvo apytikriai 17,5 mln. avilių, kuriuos valdė 650 000 bitininkų. Bitininkų skaičius išaugo, palyginti su 2016 m. gautais duomenimis, susijusiais su 2017–2019 m. programomis. Vis dėlto derėtų

[3] 2015 m. gegužės 11 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2015/1366, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 nuostatos dėl pagalbos bitininkystės sektoriuje (*OL L 211, 2015 8 8, p. 3–6*).

[4] 2015 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/1368, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 nuostatų dėl pagalbos bitininkystės sektoriuje taikymo taisyklės (*OL L 211, 2015 8 8, p. 9–16*).

[5] 2004 m. balandžio 29 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 917/2004, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 797/2004 dėl priemonių, gerinančių bendras bitininkystės produktų gamybos ir pardavimo sąlygas, įgyvendinimo taisykles (*OL L 163, 2004 4 30, p. 83–87*).

[6] https://ec.europa.eu/eurostat

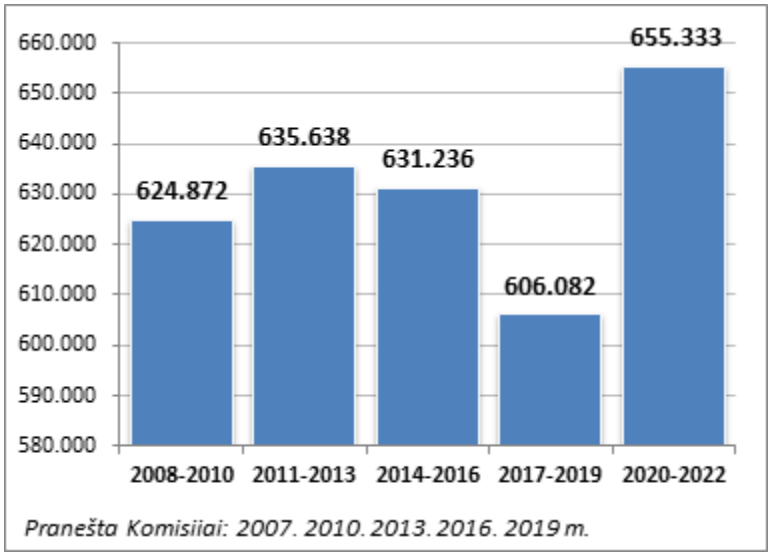
[7] https://comtrade.un.org/

[8] http://www.fao.org/home/en/

[9] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/animals-and-animal-products/animal-products/honey_en

pažymėti, kad nėra nei suderinto bitininkų sąvokos apibrėžimo, nei jų skaičiaus nustatymo metodo, be to, jų skaičiaus pokyčiai nebūtinai atspindi sektoriuje vyraujančią bendrą tendenciją.

1 diagrama. Bitininkų skaičius

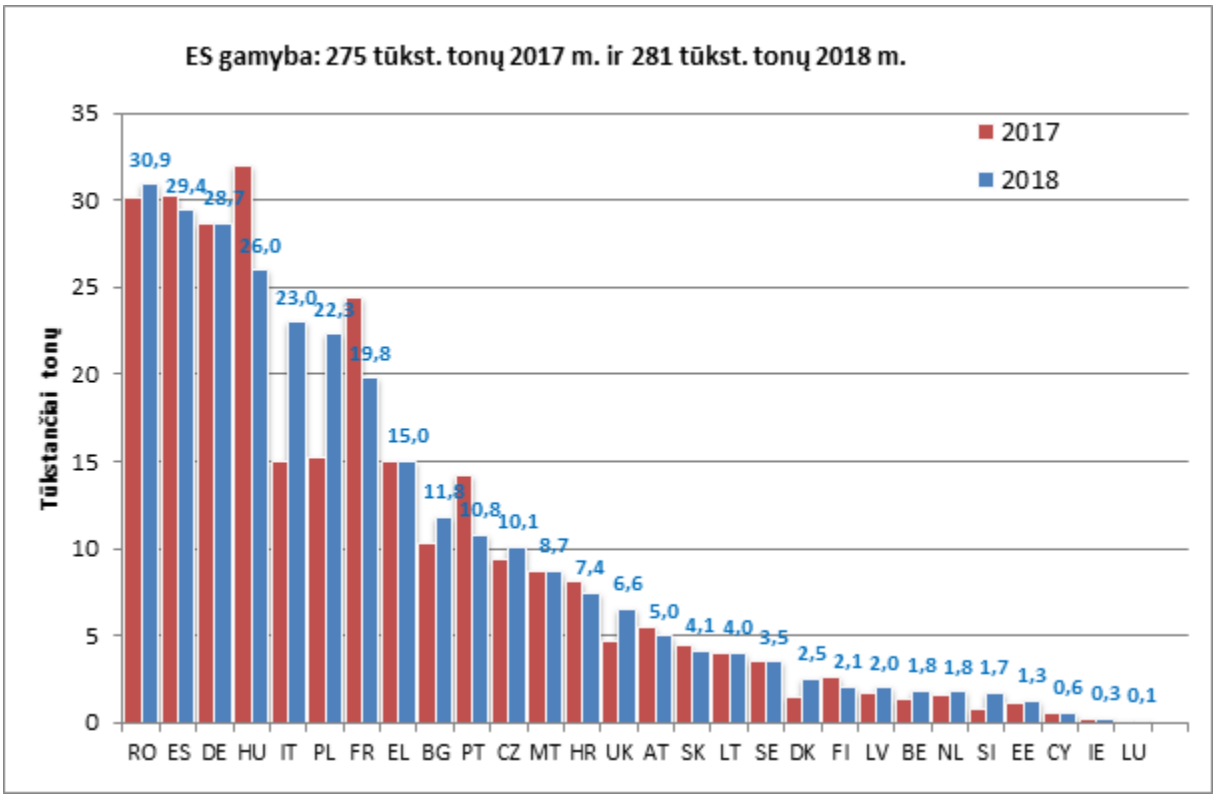

2018 m. sektorius pagamino 280 000 tonų medaus ir ES tapo antra po Kinijos (550 000 tonų[10]) didžiausia medaus gamintoja. Nuo 2014 m., kai buvo pagaminta 240 000 tonų, gamyba ES išaugo 16 proc., tačiau ES dar nepagamina tiek medaus, kiek pati suvartoja. Apsirūpinimo medumi lygis[11] 2018 m. buvo apytikriai toks pats kaip 2015 m. – apie 60 proc. Pagrindinė importuojamo medaus tiekėja yra Kinija (40 proc. importo), antra pagal dydį tiekėja – Ukraina (20 proc. importo).

[10] Šaltinis: FAO

[11] Apsirūpinimo lygis = ES gamyba / (gamyba + importas − eksportas)

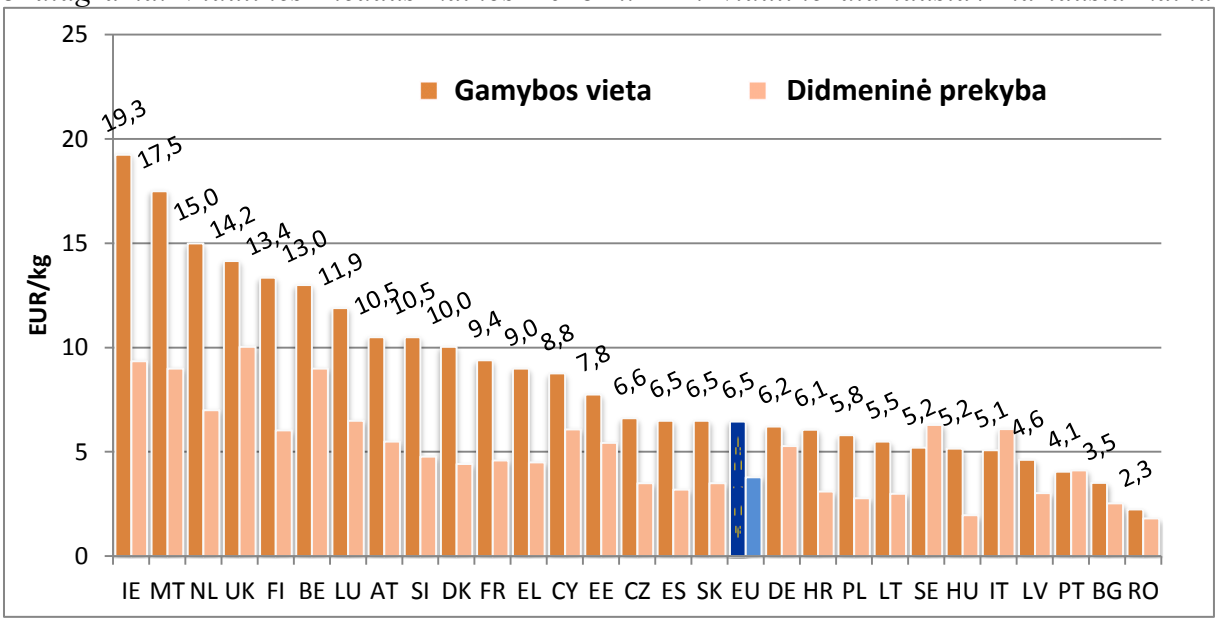
2 diagrama. ES medaus gamyba 2017 ir 2018 m.

Kainos

Medaus kainos labai įvairios ir priklauso nuo valstybės narės, kokybės bei pardavimo vietos. 2018 m. vidutinė įvairių augalų žiedų medaus kaina gamybos vietoje ES buvo 6,46 EUR/kg. Didmeninė kaina daugumoje valstybių narių yra mažesnė – 2018 m. vidutinė kaina ES buvo 3,79 EUR/kg. Derėtų pažymėti, kad, nors šios kainos beveik nepakito, palyginti su anksčiau, 2016 m., gauta informacija, vidutinės gamybos sąnaudos išaugo nuo 3,21 EUR/kg 2015 m. iki 3,90 EUR/kg 2018 m., todėl vienam pagaminto medaus kilogramui tenkanti pelno dalis galėjo sumažėti. Vis dėlto, kadangi valstybės narės nepranešė, kiek pagaminto medaus parduodama didmeninės prekybos vietose ir gamybos vietoje, jokių tvirtų išvadų dėl to, kokia pelno dalis tenka gamintojams, padaryti negalima.

3 diagrama. Vidutinės medaus kainos 2018 m. MT: vidutinė didžiausia / mažiausia kaina

3.2. Prekyba

Importas

ES apsirūpinimo medumi lygis siekia tik 60 proc. 2018 m. ES importavo 208 000 tonų medaus, kurių bendra vertė yra 452 mln. EUR. ES yra didžiausia pasaulyje medaus importuotoja, o jos pagrindinė tiekėja – Kinija. Vis dėlto ES importas iš Kinijos sumažėjo nuo beveik 100 000 tonų 2015 m. iki 80 000 tonų 2018 m.[12] Per tą patį laikotarpį importas iš Ukrainos, kuri yra antra pagal dydį tiekėja, išaugo nuo 20 000 iki 41 000 tonų, o importas iš trečios ir ketvirtos pagal dydį tiekėjų, t. y. Argentinos ir Meksikos, išliko atitinkamai 25 000 ir 20 000 tonų.

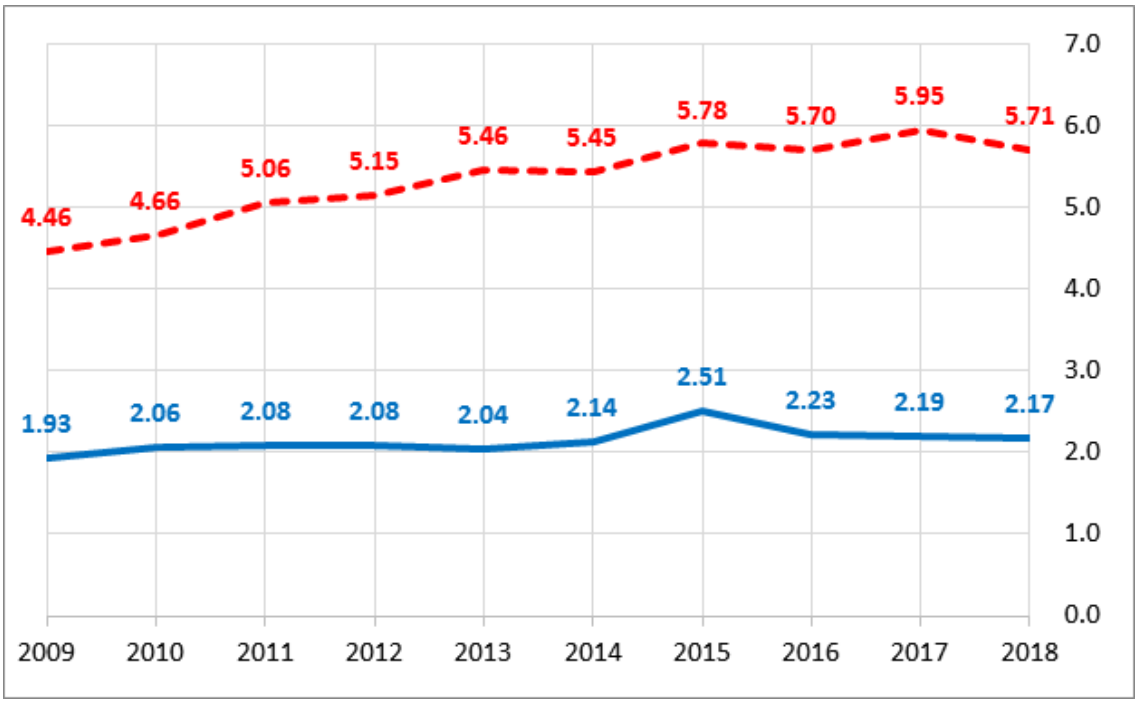
Iš trečiųjų šalių importuojamas medus įprastai yra pigesnis, palyginti su ES pagamintu medumi, tad vidutinė importo kaina 2018 m. tik šiek tiek viršijo 2 EUR/kg.

Eksportas

2018 m. ES eksportavo apie 21 000 tonų medaus, o tai sudaro apie 7 proc. viso ES pagaminamo kiekio, taigi ES eksportas yra labai nedidelis, palyginti su importu. Pagrindinės ES medaus rinkos yra Šveicarija, Saudo Arabija, JAV ir Japonija. 2018 m. vidutinė eksporto kaina buvo 5,7 EUR/kg.

4 diagrama. Vidutinės 2009–2018 m. į ES importuoto (mėlyna ištisinė linija) ir iš ES eksportuoto (raudona punktyrinė linija) medaus kainos EUR/kg. Šaltinis: Eurostatas (COMEXT)

[12] Šaltinis: Eurostatas (COMEXT), https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/statistics.

4. NACIONALINIŲ BITININKYSTĖS PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMASES

4.1. Teisinis pagrindas

Nacionalinių bitininkystės programų 2017 bitininkystės metais, kurie prasidėjo 2016 m. rugpjūčio 1 d., teisinis pagrindas – BRO reglamento, papildyto

- Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2015/1366[13] ir
- Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2015/1368[14], 55–57 straipsniai.

2017–2019 bitininkystės metų programos ir jų finansavimas buvo patvirtinti 2016 m. liepos 5 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2016/1102[15].

2020–2022 bitininkystės metų programos ir jų finansavimas buvo patvirtinti 2019 m. birželio 12 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2019/974[16].

[13] 2015 m. gegužės 11 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2015/1366, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 nuostatos dėl pagalbos bitininkystės sektoriuje (*OL L 211, 2015 8 8, p. 3–6*).

[14] 2015 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/1368, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 nuostatų dėl pagalbos bitininkystės sektoriuje taikymo taisyklės (*OL L 211, 2015 8 8, p. 9–16*).

[15] 2016 m. liepos 5 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2016/1102, kuriuo patvirtinamos valstybių narių pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1308/2013 pateiktos nacionalinės bitininkystės produktų gamybos ir pardavimo gerinimo programos *(pranešta dokumentu Nr. C(2016) 4133), OL L 182, 2016 7 7, p. 55–57).*

[16] 2019 m. birželio 12 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/974, kuriuo patvirtinamos valstybių narių pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1308/2013 pateiktos nacionalinės bitininkystės produktų gamybos ir pardavimo gerinimo programos *(pranešta dokumentu Nr. C(2019) 4177), OL L 157, 2019 6 14, p. 28–30).*

4.2. Tikslai ir priemonės

Programų tikslas – gerinti bendras bitininkystės produktų gamybos ir pardavimo Sąjungoje sąlygas. 2013 m. BŽŪP reforma programose padaryta tam tikrų pakeitimų. Pagrindiniai tikslai, kurių siekta šiais pakeitimais, – pritaikyti reikalavimus atitinkančias priemones sektoriaus reikmėms ir, pagerinus valstybių narių taikomus metodus avilių skaičiui savo teritorijoje nustatyti, užtikrinti patikimesnį ES biudžeto lėšų paskirstymą. Toliau išsamiau aprašomos nustatytos reikalavimus atitinkančios priemonės:

a) **techninė pagalba bitininkams ir jų organizacijoms**: šios priemonės pavadinime sąvoka „bitininkų grupės“ pakeista sąvoka „bitininkų organizacijos“. Nors daugelis valstybių narių į šią priemonę įtraukia mokymą, kursų rengimą ir mokomųjų brošiūrų spausdinimą, ji gali apimti daug įvairių veiksmų. Tai parama, teikiama, pvz., įsigyjant techninę pirminio perdirbimo įrangą, ir konkreti parama jauniesiems bitininkams;

b) **kova su avilių kenkėjais ir ligomis, visų pirma varoze**: šios priemonės taikymo sritis buvo išplėsta nuo varozės kontrolės iki kovos su kitais avilių kenkėjais ir ligomis, tarp kurių gali būti, pvz., Azijos širšė (*Vespa velutina)* arba bitinis žvilgvabalis (*Aethina tumida*). Vis dėlto daugelyje programų, į kurias ši priemonė įtraukta, daugiausia dėmesio ir toliau skiriama varozės kontrolei. Kontrolė dažnai užtikrinama remiant parazitinės apkrovos mažinimo metodus, tačiau veiksmai taip pat apima priemones, kuriomis siekiama informuoti bitininkus apie kovos su varozę sukeliančia erke svarbą;

c) **sezoninio avilių perkėlimo į naujas vietas racionalizavimas**: šiuo veiksmu siekiama padėti valdyti avilių perkėlimą Sąjungoje ir suteikti vietas bitininkams žydėjimo sezonu. Sezoninio perkėlimo valdymą galima palengvinti tokiomis priemonėmis kaip avilių ir rėmų identifikavimas, perkėlimo registras, investavimas į perkėlimą palengvinančias priemones ir gėlių rūšių žemėlapio sudarymas;

d) **priemonės, skirtos remti bitininkystės produktų analizės laboratorijas, siekiant padėti bitininkams parduoti savo produktus ir didinti jų vertę**: šios priemonės taikymo sritis buvo išplėsta – numatyta remti ne tik medaus, bet ir kitų bitininkystės produktų[17], pvz., bičių pienelio, žiedadulkių, pikio ar bičių vaško, fizinių ir cheminių savybių analizę. Be to, BRO reglamente priduriama, kad priemonė turėtų padėti bitininkams parduoti savo produktus ir didinti jų vertę. Ši priemonė gali būti naudojama, pvz., botaninės medaus kilmės tyrimams remti, nes tiksliai žinodami medaus kilmę, bitininkai gali brangiau jį parduoti;

e) **bičių išteklių papildymas** suteikia galimybę iš dalies kompensuoti bičių praradimą ir taip išvengti gamybos nuostolių: ši priemonė gali apimti finansavimo veiklą, kuria siekiama skatinti „motinėlių“ perėjimą, naujų bičių šeimų įsigijimą arba naujų avilių pirkimą;

f) **bendradarbiavimas su specializuotomis įstaigomis, vykdant bitininkystei ir bitininkystės produktams skirtų taikomųjų tyrimų programas**: ši priemonė suteikia valstybėms narėms galimybę remti konkrečius mokslinių tyrimų projektus. Tai gali būti projektai, kuriais siekiama pagerinti medaus kokybę ir (arba) skleisti tokių projektų rezultatus;

[17] Bitininkystės produktai, kuriems taikomos bitininkystės programos, nurodyti Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 I priedo XXII dalyje: medus, bičių pienelis, pikis ir bičių vaškas.

g) **rinkos stebėsena**: nauja priemonė, kuri suteikia galimybę investuoti į bitininkystės produktų rinkos ir kainų stebėseną. Ji gali padėti pagerinti gamybos sąlygas ir ja yra remiama nacionalinė rinkos padėties stebėsenos strategija;

h) **produktų kokybės gerinimas, siekiant didinti jų vertę rinkoje**: BRO reglamentu nustatyta nauja priemonė, kurią galima naudoti, pavyzdžiui, siekiant didinti ne tik medaus, bet ir kitų bitininkystės produktų vertę rinkoje.

4.3. Nacionalinėms bitininkystės programoms skiriamos Sąjungos biudžeto lėšos ir jų panaudojimo lygis

Bitininkystės sektoriui skiriama palyginti nedaug Sąjungos lėšų, tačiau jų suma išaugo nuo 36 mln. EUR per metus, skirtų 2017–2019 m. bitininkystės programoms, iki 40 mln. EUR per metus, skirtų 2020–2022 m. bitininkystės programoms.

Bitininkystės programoms skiriamas Sąjungos įnašas atitinka 50 proc. valstybių narių patiriamų išlaidų. Konkrečiai tai reiškia, kad 2017 ir 2018 bitininkystės metais bitininkystės sektoriui iš viso kiekvienais metais buvo skirta 72 mln. EUR. Nors panaudota ne visa finansavimo suma, lėšų panaudojimo lygis yra aukštas. Į toliau pateiktą lentelę palyginimo tikslu įtraukti 2016 bitininkystės metai.

1 lentelė. Bitininkystės programoms skiriamas Sąjungos finansavimas ir lėšų panaudojimo lygis

Skiriamos Sąjungos lėšos pagal bitininkystės metus	2016 bitininkystės metai 2014–2016 m. programos	2017 bitininkystės metai 2017–2019 m. programos	2018 bitininkystės metai 2017–2019 m. programos	2019 bitininkystės metai 2017–2019 m. programos	2020–2022 bitininkystės metai
EUR	33 100 000	36 000 000	36 000 000	36 000 000	40 000 000
Skiriamų Sąjungos lėšų, kurias valstybės narės panaudojo, suma EUR	31 102 215	32 372 777	33 974 000	Bus pranešta iki 2020 m. kovo 15 d.	Bus pranešta nuo 2021 m. kovo 15 d.
Panaudojimo lygis	94 %	90 %	94 %		

4.4. Sąjungos įnašo paskirstymas valstybėms narėms

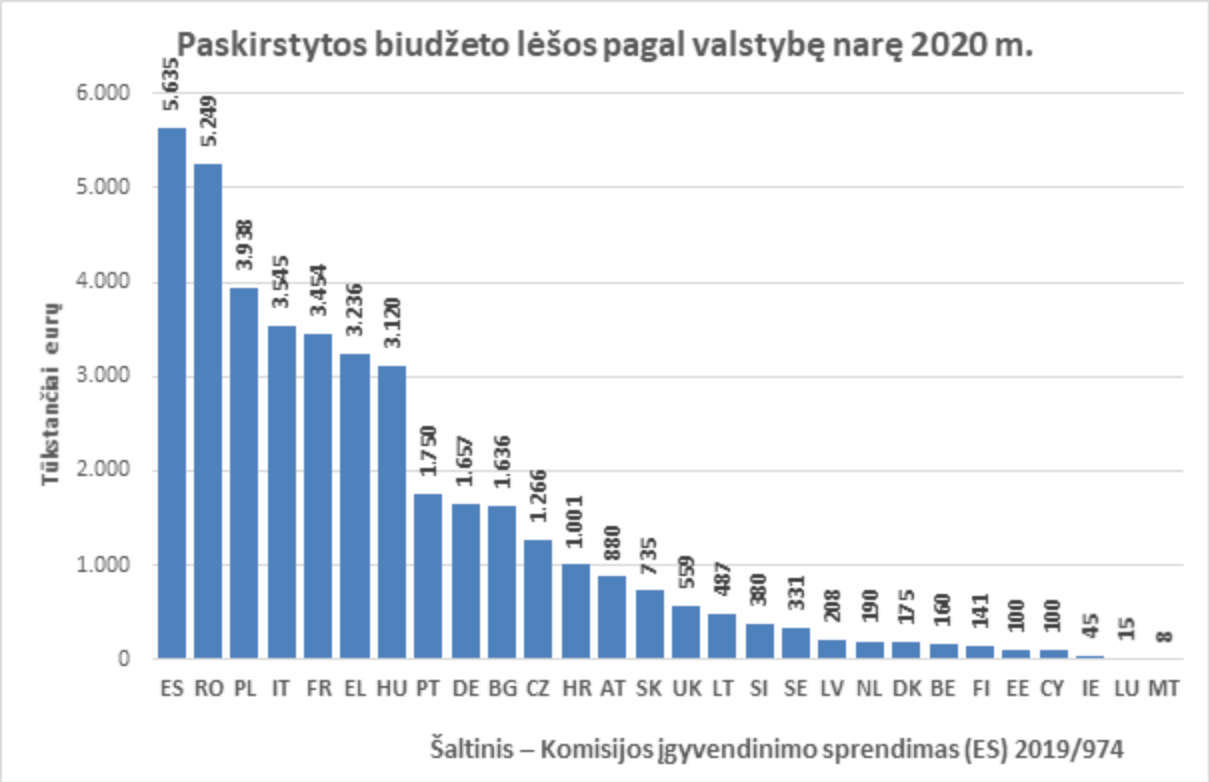
Sąjungos įnašo paskirstymo bitininkystės programoms taisyklės yra nustatytos Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2015/1366 4 straipsnyje. Pagrindinis šio paskirstymo veiksnys – avilių dalis kiekvienoje programoje dalyvaujančioje valstybėje narėje. Tai viena priežastis, kodėl buvo nustatytos taisyklės dėl privalomo avilių skaičiaus nustatymo ir pranešimo apie jį Komisijai, išsamiau aprašytos šios ataskaitos 5 skirsnyje.

Mažiausias Sąjungos įnašas – 25 000 EUR vienai bitininkystės programai. Likusi Sąjungos finansavimo dalis paskirstoma priklausomai nuo avilių dalies, apie kurią praneša valstybės narės. Vis dėlto, jeigu valstybė narė prašo skirti mažiau lėšų, nei turėtų teisę gauti, atsižvelgiant į jai tenkančią avilių dalį, likusi Sąjungos finansavimo dalis gali būti paskirstyta

valstybėms narėms, paprašiusioms sumos, viršijančios jiems tenkančią teorinę finansavimo dalį.

Laikantis Reglamento (ES) 2015/1368 8 straipsnio 2 dalies, Sąjungos lėšos 2017–2019 m. bitininkystės programoms buvo paskirstytos remiantis avilių skaičiumi, apie kurį valstybės narės pranešė 2013 m. Lėšos, skirtos 2020–2022 m. bitininkystės programoms, apie kurias Komisijai pranešta 2019 m., paskirstytos atsižvelgiant į avilių skaičių, apie kurį pranešta 2017 ir 2018 m. (dvejais kalendoriniais metais, einančiais iš karto prieš tuos metus, kai Komisijai pranešta apie nacionalines bitininkystės programas).

5 diagrama. Sąjungos įnašo paskirstymas valstybėms narėms 2020–2022 bitininkystės metais

4.5. Patirtos išlaidos pagal priemonių rūšį

Pagal Reglamento (ES) 2015/1368 10 straipsnį iki kiekvienų metų kovo 15 d. valstybės narės pateikia metinę bitininkystės programos įgyvendinimo per praėjusius bitininkystės metus ataskaitą. Pirmosios dvi metinės ataskaitos, atitinkančios 2017[18] ir 2018[19] bitininkystės metus, buvo pateiktos 2018 ir 2019 m. Išlaidų pasiskirstymas pagal priemonės rūšį 2018 bitininkystės metais parodytas toliau pateiktoje skritulinėje diagramoje *(6 diagrama)*. Palyginimo su ankstesniais laikotarpiais tikslu taip pat įtrauktos išlaidos pagal priemonės rūšį 2015 bitininkystės metais *(7 diagrama)*, kurios rodo, kad bendras pasiskirstymas, įvertintas procentine dalimi, išlieka panašus, net jei tuo metu į programas galėjo būti įtrauktos tik šešios priemonės.

[18] Laikotarpis nuo 2016 m. rugpjūčio 1 d. iki 2017 m. liepos 31 d.
[19] Laikotarpis nuo 2017 m. rugpjūčio 1 d. iki 2018 m. liepos 31 d.

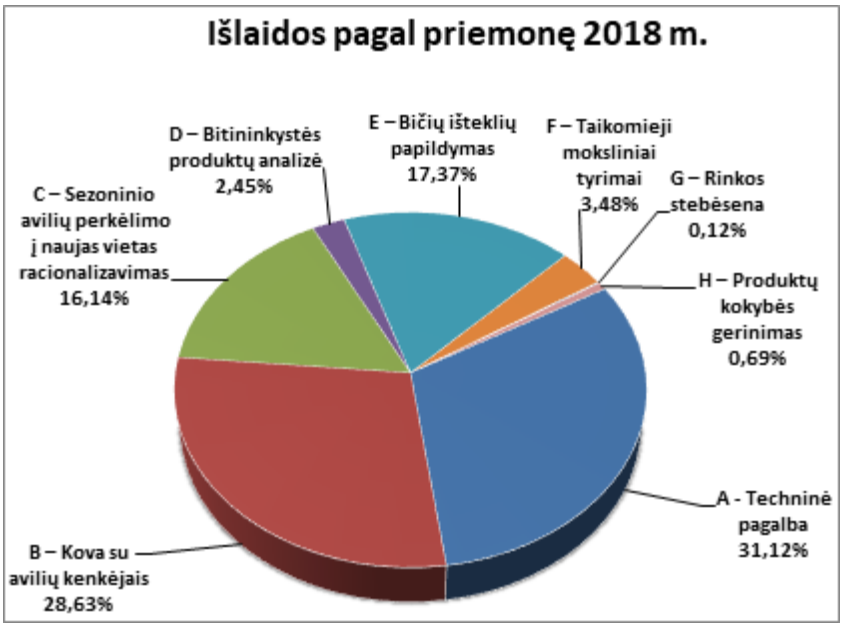
2018 m., kaip ir ankstesniais metais, dviem priemonėms, t. y. **techninei pagalbai** ir **kovai su avilių kenkėjais**, buvo skirta didžiausia teikiamo finansavimo dalis, arba beveik 60 proc. (abiem priemonėms). Iš to matyti, kad šiame sektoriuje reikia toliau investuoti į bitininkystės įrangą, nuolat atnaujinti bitininkystės praktiką, kad būtų kovojama su ligomis ir avilių kenkėjais, taip pat rengti bitininkams skirtą mokymą.

Kaip ir ankstesniais metais, dvi priemonės, t. y. **bičių išteklių papildymas** ir **sezoninio avilių perkėlimo į naujas vietas racionalizavimas**, pagal populiarumą yra trečioje ir ketvirtoje vietose ir abiem joms skirta daugiau kaip 30 proc. finansavimo lėšų. Keliose valstybėse narėse sezoninis perkėlimas į naujas vietas yra pagrindinė bitininkystės praktika, būtina siekiant patenkinti bičių mitybos poreikius visą bitininkystės sezoną ir užtikrinti žiedų apdulkinimą.

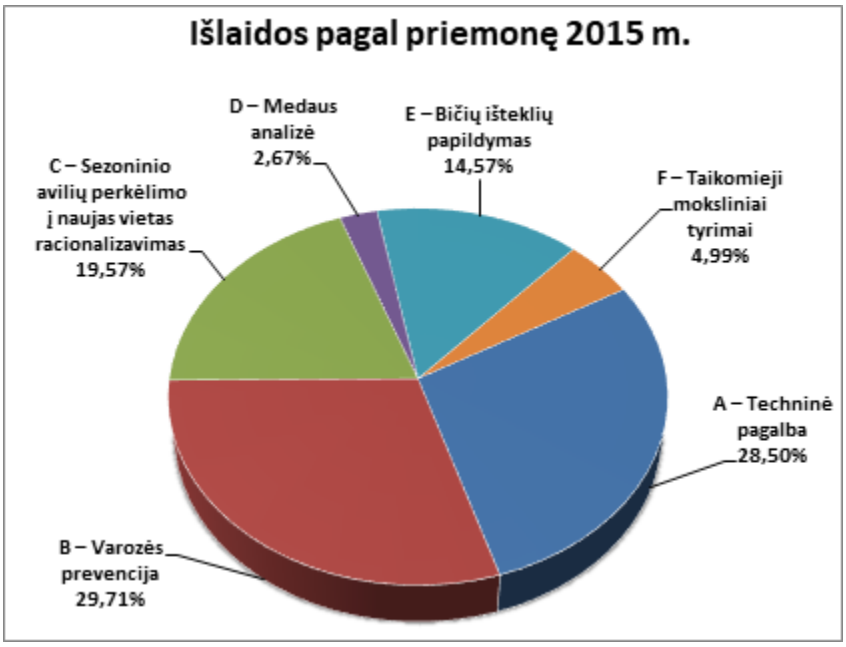
5 ir 6 vietose **išliko taikomųjų tyrimų programų** ir **medaus analizės** priemonės, kurioms 2018 m. buvo skirta atitinkamai 3,48 proc. ir 2,45 proc. teikiamo finansavimo.

Dviem naujoms priemonėms, t. y. **produktų kokybės gerinimui** (0,69 proc. visų išlaidų) ir **rinkos stebėsenai**, kartu buvo skirta 1 proc. finansavimo lėšų.

6 diagrama. Išlaidos, išreikštos procentine dalimi, pagal priemonę 2018 bitininkystės metais

7 diagrama. Išlaidos, išreikštos procentine dalimi, pagal priemonę 2015 bitininkystės metais

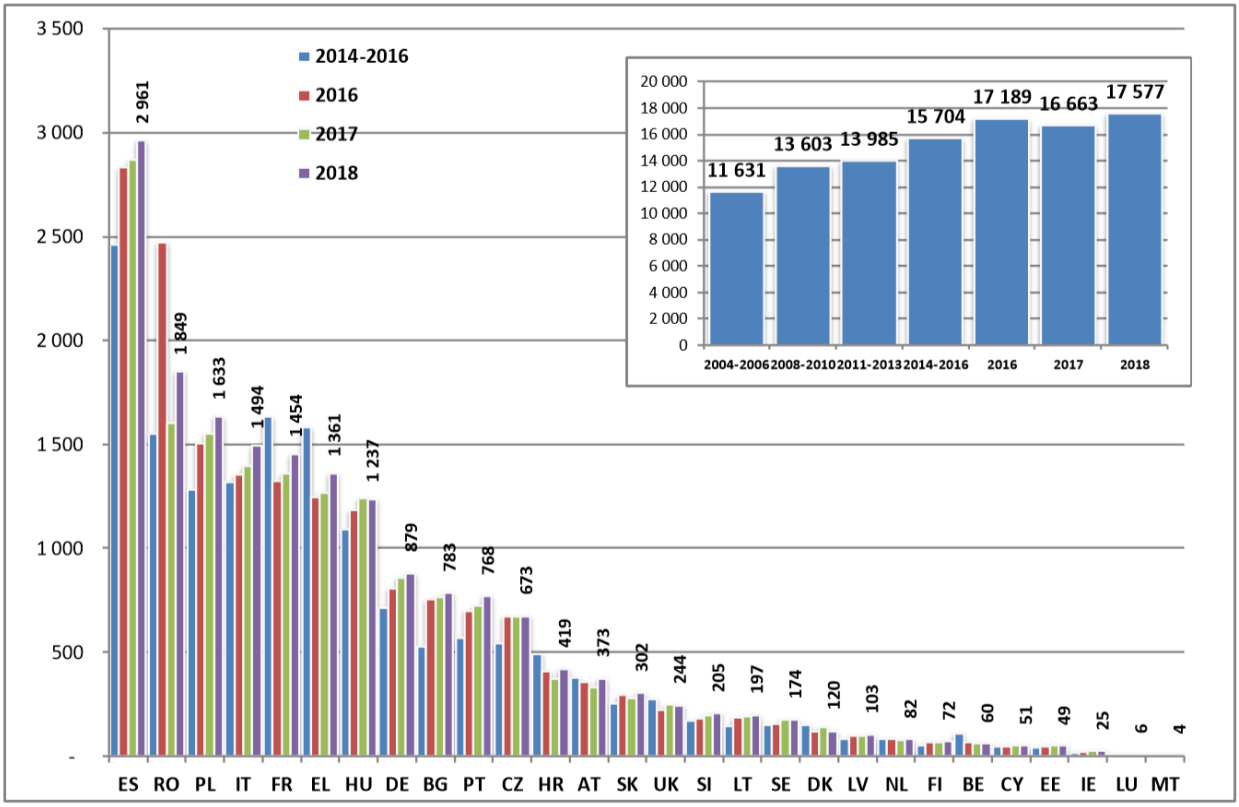
5. AVILIŲ SKAIČIAUS NUSTATYMO METODAS

Kaip aprašyta šios ataskaitos 4.2 skirsnyje, buvo padaryti pakeitimai, kad pagerinus valstybių narių taikomus metodus avilių skaičiui savo teritorijoje nustatyti būtų užtikrintas patikimesnis ES biudžeto lėšų paskirstymas. Vykdydama savo įgaliojimus, nustatytus BRO reglamento 56 straipsnio 1 dalies b punkte, Komisija priėmė deleguotąjį reglamentą, kuriuo nustatomas Sąjungos finansinio įnašo skyrimo valstybių narių bitininkystės programoms remiantis avilių skaičiumi pagrindas[20]. Tame reglamente avilys apibrėžiamas kaip „<...> *konstrukcija, skirta bičių šeimai, kuri neša medų, teikia kitus bitininkystės produktus arba veislinę medžiagą, laikyti, ir visi elementai, būtini bičių šeimai išlikti*“. Be to, tame akte nustatyta valstybių narių prievolė kasmet pateikti nacionalinę bitininkystės programą, kad jos turėtų patikimą metodą, kurį taikydamos kiekvienų metų rugsėjo 1 d. – gruodžio 31 d. nustatytų savo teritorijoje žiemą praleisti paruoštų avilių skaičių.

Kadangi iki to deleguotojo akto taikymo pradžios jokios su pirmiau aprašytais klausimais susijusios suderintos taisyklės nebuvo, avilių skaičius, apie kurį panešta iki akto taikymo 2017 m., neturėtų būti tiesiogiai lyginamas su avilių skaičiumi, apie kurį pranešta nuo 2017 m. kovo mėn. Vis dėlto ilgalaikė istorinė tendencija rodo, kad per pastarąjį dešimtmetį avilių skaičius Europos Sąjungoje išaugo. Šią teigiamą tendenciją galima matyti beveik visose valstybėse narėse.

[20] Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2015/1366.

8 diagrama. Avilių skaičiaus (tūkstančiais) raida ES

Pagal Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2015/1368 valstybės narės savo nacionalinėse bitininkystės programose pateikia metodo, taikomo avilių skaičiui savo teritorijoje nustatyti, apibūdinimą.

Privalomus avilių skaičiaus nustatymo metodus iš viso taiko 17 valstybių narių, įskaitant tokias valstybes nares kaip ES, RO, IT, FR ir EL, kuriose yra daugiausiai avilių. Privalomi metodai gali apimti privalomą bitininkų ir (arba) avilių registravimą tuo konkrečiu tikslu sukurtame konkrečiame registre arba duomenų iš kitų privalomų registrų, pvz., veterinarijos informacijos sistemų, naudojimą.

Kitus nei privaloma registracija metodus taiko iš viso 11 valstybių narių. Tarp jų yra tokios valstybės narės kaip SE, DK, IE ir EE, kuriose yra mažiau avilių. Šios valstybės narės gali remtis informacija, gauta iš bitininkų organizacijų, tyrimų, surašymų ar derinant šiuos metodus.

Apskritai, privaloma avilių registracija laikoma patikimiausiu metodu, bet dėl jo bitininkams ir valstybėms narėms padidėja administracinė našta: bitininkai nacionalinės teisės aktais įpareigojami registruoti savo veiklą ir administravimo įstaigai deklaruoti savo avilių skaičių.

Kitų avilių skaičiaus apskaičiavimo metodų patikimumas priklauso nuo bitininkų organizacijų tvarkomos duomenų bazės kokybės ir nuo bitininkų, atrinktų nurodyti savo avilių skaičių, reprezentatyvumo.

6. BITININKYSTĖ VYKDANT BENDRĄ ŽEMĖS ŪKIO POLITIKĄ PO 2020 m.

Savo pasiūlyme dėl BŽŪP po 2020 m.[21] Komisija siūlo bitininkystės programas iš Bendro rinkos organizavimo reglamento perkelti į BŽŪP strateginio plano reglamentą[22]. Taip bitininkystės sektorius taps matomesnis ir bus užtikrinta, kad būtų atsižvelgta į jo indėlį siekiant bendrų bendros žemės ūkio politikos tikslų.

Pasiūlymas taip pat apima bitininkystės programų finansavimo padidinimą iki 60 mln. EUR per metus. Tai reiškia, kad septynerių būsimos BŽŪP įgyvendinimo metų laikotarpiu sektoriui bus skirta iš viso 840 mln. EUR. Sąjungos finansavimo kartu su valstybių narių įnašais. Dar vienas pasiūlyme nustatytas pokytis – tai, kad metinis valstybių narių bitininkystės programų finansavimas yra nustatytas pagrindiniame akte[23].

Kad būtų galima stebėti tendenciją, įvertinti paramos priemonių poveikį bitininkystės sektoriui ir informuoti Europos piliečius, ir toliau būtina žinoti avilių skaičių valstybėse narėse. Todėl į Komisijos pasiūlymą įtraukta nuolatinė valstybių narių prievolė nustatyti avilių skaičių ir apie jį pranešti Komisijai.

Nors pagal BRO reglamentą bitininkystės programos buvo savanoriškos, Komisija siūlo nustatyti, kad jos būtų privalomos valstybių narių BŽŪP strateginiuose planuose.

7. IŠVADA

Nors pagal BRO reglamentą bitininkystės programos išliko savanoriškos, visos valstybės narės toliau nustato programas, kurias rengia bendradarbiaudamos su sektoriumi. Valstybėse narėse įgyvendinamos programos skiriasi, priklausomai nuo konkrečios valstybės narės poreikių, bet priemonės, kurioms skiriama didžiausia parama, t. y. techninė pagalba ir kova su avilių kenkėjais, liko nepakitusios nuo 2016 m., kai buvo pateikta paskutinė ataskaita.

Per pastaruosius programavimo laikotarpius sektoriui skiriamas finansavimas ir toliau didėjo, o lėšų panaudojimo lygis išliko aukštas, taigi galima teigti, kad pasirinktos priemonės yra aktualios.

Vienas iš paramos priemonės poveikio rodiklių yra avilių skaičius, kuris ir toliau didėja. Vis dėlto, įvertinus bendrą sektoriaus pelningumą, ES vidutinės kainos nepakilo, nors gamybos sąnaudos didėja, o importo kainos mažėja. Tai kelia problemų sektoriui ir rodo, kad paramos ir toliau reikia, atsižvelgiant ir į bičių svarbą aplinkai ir žemės ūkiui.

[21] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap_lt

[22] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=COM%3A2018%3A392%3AFIN

[23] Komisijos pasiūlymo dėl BŽŪP po 2020 m. VIII priedas.